

Center for uddannelsesdata i Frankrig

RESUMÉ

30 June 2025

Kontekst

I Frankrig er uddannelsespolitik statens ansvar. Staten vedtager de love, der regulerer skolernes organisation, læseplaner, rekruttering af lærere og finansiering. Ansvarer deles dog med lokale og regionale myndigheder, og mange forskellige aktører producerer og indsamler data.

For at gøre mere effektiv brug af de data, der genereres i forbindelse med undervisnings- og læringsaktiviteter, har undervisningsministeriet udarbejdet en køreplan for at indføre en datapolitik, hvor en af komponenterne er et center for uddannelsesdata. Dette center har til formål at forbedre mulighederne for at bruge alle tilgængelige data. Disse data genereres i forbindelse med de offentlige uddannelses tjenester og kan bruges til at vurdere resultaterne af offentlige politikker, forbedre eksisterende tjenester eller oprette nye tjenester. Centret for uddannelsesdata er inkluderet i den nationale accelerationsstrategi for undervisning og digital teknologi, i 2021-2023-køreplanen for MENJ's (det franske ministerium for national uddannelse og ungdom) datapolitik samt i den digitale strategi for uddannelse for 2023-2027. Selvom centret ikke implementeres i sin oprindeligt planlagte form, vil de undersøgelser og ressourcer, der er mobiliseret i forberedelsesfasen, blive anvendt til at imødekomme de identificerede behov i en form, der er bedre tilpasset området og den teknologiske udvikling.

Dette casestudie ser på, hvordan det franske undervisningsministerium undersøgte implementeringen af datacentret for at forbedre styring, forskning, undervisning og læring, og samtidig navigerede i et komplekst landskab af juridiske, etiske, tekniske og organisatoriske udfordringer.

Kernen i casestudiet er spørgsmålet om, hvordan data kan gøres tilgængelige og anvendelige i et stærkt fragmenteret uddannelsessystem. Det sætter fokus på de vanskeligheder, der opstod som følge af sommetider uforenelige informationssystemer, decentraliserede ansvarsforhold og forskellige lokale praksisser. På trods af bestræbelser på at centralisere og strukturere dataindsamlingen er adgangen fortsat begrænset. Casestudiet sætter fokus på, hvor vigtigt det er at have data, der, når de først er indsamlet, kan bruges effektivt til at understøtte forbedringer inden for uddannelse.

Juridiske og etiske overvejelser er et andet centralt fokusområde. Casestudiet undersøger, hvordan europæiske og nationale regler, især persondataforordningen (GDPR), forstås og implementeres i skoler. Det afslører en bred usikkerhed og forsigtighed blandt undervisningspersonalet, der ofte betragter regler som hindringer for handling og ikke som rammer, der muliggør ansvarlig brug af data. Denne misforståelse fører til underudnyttelse af potentielt værdifulde data, især når det gælder sporing af elevernes fremskridt over tid. Casestudiet peger på vigtigheden af oplæring og støtte fra databeskyttelsesansvarlige for at hjælpe institutionerne med at navigere i deres rettigheder og forpligtelser.

Casestudiet ser også nærmere på, hvordan data bruges – eller kan bruges – til at forbedre undervisning og læring. Det undersøger potentialet i værktøjer til adaptiv læring og

læringsanalytik. Især de værktøjer, der er udviklet i samarbejde med forskningslaboratorier og it-virksomheder som led i initiativer som f.eks. P2IA. Der er dog behov for yderligere forskning for at bekræfte deres langsigtede virkning. Ministeriets fortsatte investering i disse teknologier afspejler dets engagement i at bruge data ikke kun til administrative opgaver, men også som et middel til at myndiggøre de involverede i uddannelsessystemet og fremme digitale kompetencer blandt elever.

Casestudiet viser udviklingen fra en ambitiøs national platform til mere konkrete og målrettede brugstilfælde baseret på lokale behov. Det afslører spændingen mellem innovation og regulering, udfordringerne i forbindelse med at opbygge tillid og forståelse omkring data og behovet for at udvikle en kultur for ansvarlig brug af data inden for uddannelsessystemet.

| Datastyring

Projektet vedrørende uddannelsesdataplatformen har både strukturelle og organisatoriske udfordringer. Mange informationssystemer på skoler og institutioner er heterogene, hvilket gør centralisering og sammenkobling af data kompleks. Data kan indsamles, men det er stadig vanskeligt at omdanne dem til noget brugbart på grund af juridiske, tekniske og ressourcemæssige begrænsninger. Følsomme eller delte data kan ikke let samles under en enkelt styringsstruktur, og mange aktører, fra lokale myndigheder til foreninger og EdTech-virksomheder, arbejder med forskellige aftaler og prioriteter.

Datakvalitet fremstår også som et centralt problem. I mange skoler indtastes data ikke konsekvent, fordi brugerne får begrænset feedback eller ikke ser noget klart formål med processen. Dataindsamlingsværktøjer kan opfattes som besværlige, da de kan øge arbejdsbyrden og medføre dobbeltarbejde. Enkle og effektive værktøjer (såsom automatiske fraværsmeddelelser til forældre) viser imidlertid, hvordan data kan bruges til at understøtte den daglige drift, samtidig med at databeskyttelsesreglerne overholdes.

I forberedelsesfasen udviste en bred vifte af interessenter, herunder undervisere, lokale embedsmænd, forskere og EdTech-virksomheder, stor interesse. Hver gruppe gav udtryk for egne forventninger: Lærerne ønskede f.eks. værktøjer, der kunne hjælpe med at identificere elevernes behov eller reducere den tid, de bruger på at rette opgaver, mens de lokale myndigheder ønskede indsigt i, hvordan deres investeringer i digitale værktøjer bliver brugt.

EdTech-virksomheder har to roller i dette økosystem, både som databrugere og dataleverandører. Mange er ivrige efter at få adgang til data, som ministerierne ligger inde med, f.eks. nationale vurderinger, men er mere tilbageholdende med at dele deres egne datasæt, især med konkurrenter. Der er opstået nogle få samarbejdsprojekter, især omkring brugen af læringsspor og fælles standarder, selvom disse stadig er undtagelser. I stedet for at forfølge en centraliseret model støtter ministeriet nu en mere distribueret og brugstilfælde-baseret tilgang til uddannelsesdata. Dette omfatter bestræbelser på at forbedre datakvaliteten, fremme ansvarlig brug og udvikle værktøjer, der imødekommer de forskellige behov inden for uddannelsesområdet, samtidig med at der opretholdes etisk tilsyn.

Regler, rettigheder og databeskyttelse

Casestudiets andet centrale fokusområde var at få en bedre forståelse af, hvordan europæiske og nationale regler omsættes til praksis, og hvordan juridiske, etiske og regulatoriske rammer påvirker brugen af data. Selvom skolerne for det meste overholder reglerne, er deres tilgang ofte alt for forsigtig, hvilket skyldes begrænset forståelse og frygt for at gøre noget forkert. Undervisere er f.eks. ofte tilbageholdende med at opbevare elevdata i mere end et år, selvom flerårig sporing kan bidrage til bedre uddannelsesresultater. Dette fremhæver et bredere problem: regulatoriske rammer betragtes ofte som hindringer, når det i virkeligheden er manglende forståelse og oplæring, der står i vejen for meningsfuld brug af data.

Da underviserne blev spurgt om, hvad de ville gøre, hvis de kunne opbevare og bruge data, ændrede deres perspektiv sig interessant nok fra begrænsning til mulighed. Dette bekræfter vigtigheden af oplæring og oplysning for at fremme tro på egne evner og ansvarlig innovation.

Da de specifikke behov var identificeret, stod det klart, at fuld centralisering ikke altid er nødvendig, og at ministeriet ikke behøver at regulere al brug af data. I nogle tilfælde kan decentraliserede modeller eller lokal styring være mere hensigtsmæssigt. En anden udfordring er den formelle formulering af, hvorfor data er nødvendige. I denne sammenhæng spiller de databeskyttelsesansvarlige en vigtig rolle ved at oplyse og vejlede institutionerne om deres rettigheder og forpligtelser.

Der er en ubalance mellem ønsket om at få adgang til data og evnen til at definere brugen af dem. I initiativer som ÉduPilote, hvor målene er specifikke og deles af alle aktører, er problemet langt mindre udtalt. Men i et større, mere åbent projekt som uddannelsesdataplatformen viste det sig at være vanskeligt at afstemme de forskellige forventninger. Økosystemet var endnu ikke klar til en så ambitiøs indsats, og kerneteamet var for lille til at kunne løfte opgaven i det omfang, det krævede.

Desuden er gensidighed i forbindelse med udveksling af data fortsat et kritisk spørgsmål. Mange aktører forventer, at ministeriet giver adgang til data, men er mindre villige til at dele deres egne, især EdTech-virksomheder, der betragter deres data som deres ejendom. Opbygning af en kultur, hvor man bidrager gensidigt, er nøglen til langsigtet succes. Man har konstateret, at en serviceorienteret tilgang, hvor dataindtastning og -udveksling er direkte knyttet til nyttige værktøjer, er lettere for folk at forstå og tage til sig.

Data i undervisning og læring

Udviklingen af digitale færdigheder blandt elever og lærere, især med hensyn til at forstå og bruge data til undervisning og læring, er et centralt anliggende. Selvom databeskyttelse fortsat er afgørende, er der fokus på, at underviserne får den viden og oplæring, der vil gøre dem i stand til at forbedre deres pædagogiske praksis og udvikle elevernes digitale medborgerskab.

Undervisningsministeriet ser dette som en del af sin mission: at forberede eleverne til at blive

aktive og informerede borgere, der også er i stand til at bruge og endda designe databaserede værktøjer.

EdTech-virksomheder har en central rolle at spille i forbindelse med denne transformation. For at lærerne kan integrere nye teknologier effektivt, har de brug for klare beviser på, at disse værktøjer forbedrer pædagogikken. Brugstilfælde, der er udviklet i forbindelse med initiativer som f.eks. P2IA (Partnerships for Innovation and Artificial Intelligence) giver værdifuld indsigt, især med hensyn til analyse af læringsspor, der afslører, hvordan eleverne interagerer med digitalt indhold. Disse partnerskaber, som omfatter forskningslaboratorier, giver en bedre forståelse af de processer, der understøtter differentieret og personaliseret læring.

Selvom det bredere nationale dataplatformsprojekt er sat i bero, fortsætter arbejdet med adaptive læringsværktøjer. Ministeriet vil fortsat investere i denne type løsninger, der har til formål at udnytte de indsamlede data bedst muligt for at få en bedre forståelse af læringsprocesserne og for at videreudvikle fremtidens værktøjer. Åbne data, understøttet af forskning, anses for at være afgørende for at gøre fremskridt på dette område.

Helt fra starten har det team, der arbejder med dette initiativ, været fast besluttet på at gøre komplekse begreber som algoritmer, kunstig intelligens, åbne data og digital commons (digitale fællesgoder) forståelige og anvendelige. De 42 tiltag, der er beskrevet i køreplanen for 2021-2024, er knyttet til konkrete behov i praksis, hvilket sikrer, at digital innovation forbliver direkte forbundet med hverdagens realiteter for aktørerne i uddannelsessystemet.

Anbefalinger

For at udnytte potentialet i mindre digitale datasæt og skabe mere engagerende, legende og meningsfulde læringsoplevelser er det vigtigt at udvikle elevernes, lærernes og skolesystemets kompetencer.

For eleverne betyder det, at de skal opøve stærke kommunikationsevner og evnen til at indsamle, forstå og fortolke data på en meningsfuld måde. De skal udvikle en cirkulær forståelse af data og engagere sig i iterative processer gennem autentiske projekter, der er relevante for deres daglige skoleliv. Praktisk erfaring er afgørende for, at eleverne kan lære at identificere databegrænsninger og bruge data konstruktivt. Engagerende opgaver som f.eks. en »skattejagt« efter data, kan gøre dataindsamling mere meningsfuld.

Lærerne spiller en central rolle i at give eleverne mulighed for kreativt og i fællesskab at indsamle, analysere og anvende data til at forbedre deres læringsmiljøer. Dette kræver, at lærerne hjælper eleverne med at stille meningsfulde spørgsmål og designe processer til indsamling af data. Lærerne skal vejlede eleverne i den kritiske analyse og fortolkning af data, hvor der tages højde for potentielle fordomme og konteksten. Ved at integrere kreativitet hjælper man eleverne med at tage ansvar og omsætte indsigt til handling. Løbende kompetenceudvikling (CPD) for lærere bør fokusere på at forbedre deres egen data literacy, deres evne til at fremme elevernes data literacy

og digitale myndiggørelse samt pædagogiske tilgange til legende og åben læring. Lærerne skal påtage sig dynamiske roller og give eleverne tilstrækkelig tid til at undersøge tingene.

Skolesystemet og dets ledere skal gennemføre en grundlæggende nytænkning af tilgangen til dataindsamling og -anvendelse og bevæge sig væk fra ofte eksternt pålagte, store datamængder, der kan virke meningsløse. Det anbefales, at kommunerne samarbejder med lærerne om dataindsamling. Skolerne bør prioritere meningsfulde, små dataprojekter, som eleverne selv skaber, om deres læring og trivsel. Det er vigtigt, at systemet værdsætter og integrerer data genereret af eleverne og den viden, der udledes heraf. Skolekulturen og ledelsen skal støtte lærerne i at udforske nye roller og tage den viden, som eleverne producerer, alvorligt, hvilket muligvis kræver fleksible skemaer. Desuden skal læreruddannelsen omfatte data literacy, der dækker både brugen af læringsdata og eksplorativ praksis.

Disse anbefalinger har til formål at styrke den digitale myndiggørelse og trivsel ved at fremme en mere engagerende, relevant og samarbejdsorienteret tilgang til data i skolerne. En tilgang, der er drevet af elevernes og lærernes autentiske behov og perspektiver.

Medfinansieret af
Den Europæiske Union

Finansieret af Den Europæiske Union. Synspunkter og holdninger, der kommer til udtryk, er udelukkende forfatterens/forfatternes og er ikke nødvendigvis udtryk for Den Europæiske Unions eller Det Europæiske Forvaltningsorgan for Uddannelse og Kulturs (EACEA) officielle holdning. Hverken den Europæiske Union eller EACEA kan holdes ansvarlig herfor.